בסוד שיח

גילויי אנטישמיות – לא הכל מתפרסם

מאת שאול שיף

בתקופת שליחותי בבריטניה, במסגרת ההסתדרות הציונית, התקשיתי להבין מדוע המנהיגות היהודית עושה הכל, כדי להסתיר אירועים של גילויי אנטישמיות הנעשים בריכוזים יהודיים. אחד התירוצים היה, כי "הפרסום מעורר את המשוגעים בערים אחרות ועלול לתת להם תיאבון". לעומת טיעון זה, אז, התרשמתי כי המנהיגות היהודית חששה תמיד מפני הלחץ המצטבר שעשוי להיות מופעל עליה לנטוש את הגולה ולעלות לישראל.

כלים עוסקים היום בגילויי האנטישמיות בגרמניה – למיטב ידיעתי האירועים האנטישמיים בבריטניה אינם פחות מסוכנים, אם כי כרגע הם פחות אלימים. אלא שהמנהיגות היהודית בבריטניה הגדולה מסתירה את התופעות הללו ומשתדלת שלא לתת לה פומבי.

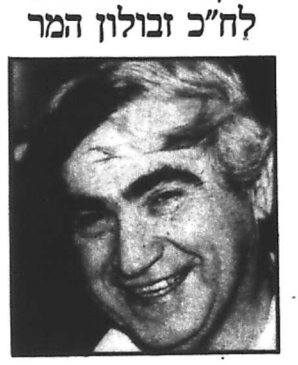
תופעות חמורות של אנטישמיות היו בשנה האחרונה ברוסיה, והכל שומרים על שתיקה ולא ברור מדוע. השבוע שמעתי ממקור מהימן, סיפורים על מעשי אלימות שחוו על גופם אישים מרכזיים בקהילה היהודית במוסקבה, אך ביקשו ממני בכל לשון בקשה שאמנע מפרסום שמם. גם הפרסומים של הארגונים בגרמניה הם חלקיים בלבד והמעשים הם רבים מלספור. רק השבוע ניתן היה לשמוע בבורסת ההיהלומים מפי יהלומן יהודי מוכר על מקרה שארע לו אישית, וכמובן שלא מצא את דרכו לתקשורת, ואפילו לא הוגשה תלונה למשטרה המקומית. סמוך לדלת ביתו של היהלומן, המתגורר בברלין, הוטל עכבר מחוץ ראש ועליו חוברה קללה אנטישמית עסיסית. לפני המקרה האחרון בשטרסבורג, שגרר כותרות גדולות בעתונות הישראלית בגלל הארועים בגרמניה, היה מקרה לא פחות חמור שלא זכה כלל להבלטה. וכותבי לחילול בית העלמין היהודי בארלישהיים, עיר שאינה רחוקה משטרסבורג. באנטוורפן, בלגיה, זכתה "ולאמסה בלוק", מפלגה אנטישמית שלה סניפים ברחבי בלגיה, באחוז הגבוה ביותר של קולות ובעירייה זיו מהווה את לשון המאזנים. יפן חסרת היהודים, היא הארץ שמצטיינת בכמות אדירה של פרסומים אנטישמיים, שמאחוריהם עומדת קבוצה קטנה המבקשת לזהות את ההון האמריקני הגדולה של יפן בתחום הכלכלי. האם סבר מישהו שבארה"ב אוהבים את היהודים יותר מאשר בגלות אחרת יופתע לגלות, כי ב־1991 עלו גילויי האנטישמיות ב־11 אחוז לעומת 1990. באירועים אלימים חל ב־1991 גידול של 200 אחוז!!). גילויים אלימים קרי: הרס בתי קברות, שריפות ופיצוצים.

על־פי הנתונים של סניריית "הוועד היהודי האמריקני", במהלך 1991 היו 101 מקרים אנטישמיים באוניברסיטאות ברחבי ארה"ב. הכוונה למקרים שרוחו ויישום רבים שאינם שודדים כלל לירע את המשטרה או את התקשורת מחשש שיגולע להם. תופעת "מגדלחי הראשי" קיימת גם בארה"ב ונוסף על "האנטישמיות הלבנה" מצטיינת ארה"ב גם בשנאת יהודים שחורה.

הסנסורית השחורה הראשונה, (נבחרה זה עתה) קרול מוזלי בראון מאיליניוי, הופיעה בעבר לצדו של האנטישמי השחור לואי פארחאן והזדהתה גם עם אישים שחורים אנטישמיים אחרים. אין כמעט ספק שאת מערכת הבחירות שלה לסנט מימנו אלמנטים שאהדת יהודים רחוקה מהם. הסנסורית מאיליגוי תשמיע דיאי את קולה בסנט בנושאים הקשורים בישראל, ואם יימשך השפל הכלכלי בארה"ב, יעלה בידה לגרור לצדה מספר לא מבוטל של שחורים.

גילויים אנטישמיים קשים ניתן לראות בפולין בעריה השונות. בפולין בקושי קיימים כמה יהודים רובם זקנים וישישים ואעפ"כ צלבי קרס מעוררים רבבות כתלים ברחבי פולין. פולין משוועת לתיירים ולמטבע קשה, כדי לשקם את כלכלתה ההרוסה ולכן לא מובן מדוע עדיין ממשיכים יהודים לנסוע לשם ומדוע אין צעדי עניישה קשים גם כלפי רוסיה הניצבת על כרעי תרנגולת.

דוקטור־לשם־כבוד לח"כ זבולון המר

למנהיג המפד"ל ח"כ זבולון המר יוענק בקרוב (ינואר) תואר "דוקטור־לשם־כבוד" על־ידי אוניברסיטת בר־אילן. התואר יינתן לו, בין היתר, על תרומתו בשדה החינוך.

הבא אחריו בתור (ביוני) הוא ראש הממשלה ושר הביטחון, יצחק רבין, שגם עבורו מתוכנן טקס דומה. למר רבין תומכים וידידים בחבר הנאמנים של האוניברסיטה.

יחסיו של זבולון המר, שר החינוך והתרבות לשעבר עם האקדמיה היו מצויינים, ונשיאי האוניברסיטאות תמיד מצאו אצלו דלת פתוחה לעניינים. בימים אלה של שביתה באוניברסיטאות ומחיקת הישגי העבר במשרד החינוך והתרבות, כדאי להזכיר גם פרט זה, אותו שמעתי דווקא מעולם האקדמיה.

יהיה זה הגון לציין, כי אין הדברים אמורים לגבי ד"ר שמשון שושני. בניגוד לשליפותיה בעבר ובהווה, דווקא בחירתה של שולמית אלוני את ד"ר שושני כמנכ"ל היה מעשה נבון ושקול. כל החוגים, מימין ומשמאל, דתיים וחילוניים זוכרים את ד"ר שושני בעבודתו בעיריית תל־אביב וכמנכ"ל במשרד החינוך בתקופתו של יצחק נבון, כאדם ששיקוליו ענייניים נטו, וכי בהחלטותיו לא היו שום מעורבויות פוליטיות. אין ספק, כי החלטתה של שולמית אלוני לבחור בו מנכ"ל, תסייע לרימויו של המשרד, שעד כה סבל רק מכאובים.

התחלף "השלטון" סולקה התמונה

בחדר סיעת ש"ס בכנסת מתכנס בכל יום בשעה ארבע "מניין" לתפילת מנחה, הבאים מכל הסיעות התרגלו לראות שלוש תמונות תלויות על הקיר: של "הבבא סאלי" זצ"ל, של הגרא"מ שך שליט"א ושל הגר"ע יוסף שליט"א. אלא שהתמאורה הזאת לחדר סיעת ש"ס התאימה לתקופה מסויימת, כאשר שיטת הלימוד הליטאית היתה בתוקף. מאז שקפצו עוררין על דרך הלימוד של חכמי ליטא וראשי ישיבותיה, היה גם מי שמצא לנכון לעריער על הצבת התמונה של הגרא"מ שך במחיצה אחת עם הגר"ע יוסף. ואכן, מזה זמן־מה אלה הבאים להתפלל מנחה מלאי תמיהה מה קרה לתמונה השלישית ולאן היא נעלמה.

תורתו של "הסנדלר" תצא לאור כספר

בתל־אביב, באחד הרחובות הסמוכים לכל־בו "שלום" גרה במשך שנים אישיות מסתורית שכונתה "הסנדלר", או בשמה המלא: רבי משה יעקב הכהן רביקוב זצ"ל. "הסנדלר" נחשב כאחד מל"ו צדיקים וסביבו התקבצו דמויות מסתוריות לא פחות, שחלקן מרתקות את הדימיון עד היום ורבים באים אליהן להיוועץ בישועות.

על "הסנדלר" רווחו סיפורים למאות, וידוע, כי אדמו"רים הגיעו לביתו בתקופות מסויימות בשנה והיו מסתגרים עמו לשיעה ארוכה. באחרונה פינה בעל משרד ברחוב נחמני בתל־אביב חדר שהיה עמוס בספרים ישנים וכתבים מעופשים, וביניהם הוא מצא את דברי התורה של "הסנדלר", שאותם נהג היה לומר לאחר תפילת מנחה בשבת במסגרת "סעודה שלישית".

מסתבר, כי בנו של "הסנדלר" שלא היה מעורב ב"עסקי" אביו, מצא לאחר מותו פנקסים ישנים ודפי נייר, שעליהם רשם "הסנדלר" את תורותיו, והוא כינסם והדפיסם במכונת כתיבה ושלח כמה העתקים למקורבי "הסנדלר", שסמרו את התורות והלאו לעצמם. עתה לאחר שנמצא עותק נוסף של דברי התורה הללו, הוחלט להגיהם היטב, (שחלקם נלקחו מהספרות התורנית החסידית וחלקם מהקבלה, וחלקם חידושים שלו עצמו) ולהוציאם לאור כספר. "הסנדלר" נפטר בכ"ב תשרי תשכ"ז וגם בנו יוסף רביקוב אינו בין החיים. אחד מהמקורבים ל"סנדלר" מתגורר היום בבני־ברק ורבים משחרים לפתחו, הלא הוא הרב מנדל שליט"א. מכתב היד עולה, כי "הסנדלר" חיבר חידושי תורה גם על חמש המגילות ומעניין היכן ניתן לאתר את הכתבים הללו?

"כתית" קיבל תעודת כשרות

למטבח הפועלים של עובדי "אל־על", "כתית", מעולם לא ניתנה תעודת כשרות, למרות שבמקום נמצא משגיח כשרות, והמטבח היה מוצהר ככשר. זאת, מכיוון שלא ניתן היה לפקח על הנעשה במקום בשבת, והרבנות סירבה משום כך להעניק למקום תעודת כשרות. מאז הגיעו לכתן כרב "אל־על", התעקש הרב אבשלום קציר "לנקות" את הכתם הזה על הגלה של "אל־על" ואיתר דרכים בשיתוף פעולה עם מכון "צומת" כדי להבטיח השהבת תישמר במטבח, גם אם במקום אינו נמצא משגיח צמוד. ואכן העקשנות והמאמצים השיגו את יעדם ובאחרונה ניתנה תעודת כשרות למטבח פועלי "אל־על", במסום הותקנו שעון־שבת בכל מערכות החשמל וכן מנעולים מיוחדים לנעילת המתגים והברזים של החשמל והגז, על־מנת להבטיח שלא תיעשה שום פעולה האסורה בשבת.

לפני כניסת השבת המשגיח מעביר את כל המערכות למצב של "שבת" ובמוצא־שבת הוא בא במיוחד, כדי להחזיר את השעונים והמתגים למצב של "חול". "משגיחי" השבת הללו עלו, יחסית, בסף רב ולשבחה של הנהלת "אל־על" ייאמר, כי הסכימה להוצאה הזאת, בלב־פתוח. אין ספק שמפעלים רבים ומוסדות ציבור יכולים ללמוד ממטבח "אל־על", ובכך לאפשר לעובדיהם הרוצים במטבח כשר ובחרר אוכל כשר לנהוג על־פי הפתרונות שהציע מכון "צומת". בימים אלה התעוררה בעייה אחרת ב"אל־על" הקשורה להקדמת הטיסות במוצאי־שבת והשאלה היא, אם הקואליציה החדשה משפיעה מרוחה גם על הנהלת "אל־על", שידעה לנהוג כראוי בתקופת שלטון הליכוד. המעניין הוא שהמאזנים הכספיים של אל־על התפתרו באורח ניכר דווקא בתקופה שמטוסי "אל־על" הקפידו שלא לטוס תחת שם "אל־על" בשבת ומועד.

הירושלמים נערכים לבחירות הבחירות

ביום שלישי השבוע התכנסה נציגות של מתנגדי הבחירות הפנימיות במפד"ל בירושלים, ודנו בצעדים שיש לנקוט, כדי להבטיח שהבחירות הפנימיות לא ייערכו לפני הבחירות המוניציפאליות. בין היתר החליטו על פנייה לבג"ץ והזכונה גם עתידה לבית הדין של המפד"ל בטענה, כי עד למועד ההתכנסות בירושלים לא קיבלו חברי המרכז הזמנה כדת ודין לישיבת המרכז.

הצעה מעניינת למרכז הגיש חיים פלק (המרכז את הפעילות התנועתית של ח"כ חנן פורת) ועניינה: קביעת שלושה "אזורי" בחירה נפרדים. האחד: תלמידי שמיניות ומוסדות לימוד; השני: עולים מבריה"מ, והשלישי: עולים מאתיופיה. ההצעה כוללת גם מפתח מיוחד לציר באזורים הללו.

האיחור במיפקד לקראת הבחירות הפנימיות יצור בעיות רבות לחברי מפד"ל מובהקים שגוייסו לסוכת מועמדים בליכוד. אין זה סוד, כי מצביעי מפד"ל מובהקים התפקדו במסגרת מפקד הליכוד, כדי שיוכלו להצביע בבחירות הפנימיות בעד ביבי נתניהו ובני בגין. באזורים מסויימים היו שהתפקדו בהמלצת תומכיו של דוד לוי. מעניין יהיה לראות כיצד תתייחס ועדת הבחירות של המפד"ל למתפקדים הללו, שבקלפי מצביעים מפד"ל, אך "נתפסו" למאבק הכוחות והמחנות בתוך הליכוד. עיוות האירועים בשתי המפלגות עלול לפגוע במפד"ל דווקא בתקופה שרבים תוהים לשוועתיה ומזהדים עמה בגלוי. השבוע בפגישת ידידים התבטא בעלה של אחת הדמויות הידועות ביש"ע, שפעלה במסגרת "התחייה" לשעבר ומאחר יותר לצדו של הרב משה לוינגר (קשה לניחוש), כי הוא בהחלט רואה עצמו שב לשורות המפד"ל לנוכח העמדות שנקטה ונוקטת כיום.

הצעת חוק חדשה: לא תעמוד על דם רעך – התשנ"ג

העתונות ידעה לספר בהבלטה רבה על ערבים שהושיטו עזרה ליהודים שנפגעו מפעולות טרור. הכוונה לאותם מקרים בודדים מאד, שאפשר למנותם על יד אחת בלבד. ברוב המקרים השכנים למעשה הפיגוע, נמנעים מכל עזרה ומשתדלים שלא להיראות כלל באזור הפיגוע. כדי לתקן את תופעה המבישה הזאת החליט ח"כ חנן פורת להגיש הצעת חוק "לא תעמוד על דם רעך התשנ"ג־1992". על־פי הצעת החוק, שתוגש בימים אלה על שולחן הכנסת, אדם שידע או שבנסיבות המקרה היה עליו לדעת, שבסביבתו הקרובה נמצא נפגע ולא הגיש לאותו נפגע עזרה, שהיה ביכולתו להגיש בנסיבות המקרה, בהתחשב במיומנותו ובהכשרתו המקצועיים, לרבות הסעה לטיפול רפואי או קריאה לעזרה לטיפול רפואי או אחר – דינו מאסר שנה.

על־פי החוק המוצע, חובת ההצלה קיימת גם כאשר הנפגע מתנגד לפעולת המציל. ח"כ פורת מציע באחד מסעיפי החוק, שאם מעשה ההצלה היה כרוך בהוצאות, יישא הנפגע בהוצאות הצלתו, זולת אם פעולת המציל נכשלה או נתברר, כי לא היה בה צורך.

זהו החוק השני שיש בו עניינה על "שב ואל תעשה". החוק הראשון הקובע עניינה ל"שב ואל תעשה" היה אף הוא של חנן פורת. המרובר בארם הרואה שמתעללים בקטינים או בחסרי ישע ואינו מדווח על כך.

החוק החדש המוצע עשוי לעורר התנגדות בקרב חלק מהמשפטנים הסבורים, כי אין לקבוע ענוש בחוק על מעשה שלא נעשה.

קהלני יינצח בתל־אביב "בגדול"

מבדיקות שטח שנעשו בימים אלה מתברר, כי ח"כ אביגדור קהלני המועמד הצפוי של העבודה בתל־אביב, יגבר על כל מועמד של הליכוד, ששמו הוזכר כמועמד אפשרי לראשות העיר תל־אביב. בנתונים הנוכחיים עשוי הליכוד לפנות אל שלמה להם שימשיך לכהן קדנציה נוספת, כדי לעצור בעד ח"כ קהלני בתל־אביב. להט אמר באחרונה, כי אין בכוונתו לחזור בו מכוונתו לפרוש מראש עיריית תל־אביב ולפנות לעולם העסקים. ח"כ רוני מילוא (ליכוד) בוחן עתה את השטח, אך ככל הנראה הוא יודיע, כי אין בכוונתו לרוץ. קהלני עצמו עשוי להחליט שלא לרוץ לראשות עיריית תל־אביב אם יהיה עליו לוותר על מקומו בכנסת.